

Europa 2020 moet ook sociaal en ecologisch

De Europese Unie legde in 2010 een nieuwe middellangetermijnstrategie vast: Europa 2020. Deze werd opgehangen aan vijf (in feite acht) Europese kerndoelstellingen. Tegen 2020:

- moet 75 % van de Europese bevolking werk hebben;
- moet 3 % van het BBP worden geïnvesteerd in onderzoek, ontwikkeling en innovatie;
- moeten de Europese klimaat- en energiedoelstellingen (20/20/20) zijn gehaald:
 - o 20 % (eventueel 30 %) minder broeikasgassen in vergelijking met 1990;
 - o 20 % energiebesparing;
 - o 20 % energie uit duurzame energiebronnen;
- moet de onderwijsoutput zijn verbeterd:
 - o minder dan 10 % voortijdige schoolverlaters;
 - o minstens 40 % van de jongere generatie met een diploma hoger onderwijs;
- moet het aantal mensen met risico op armoede of uitsluiting (114 miljoen in 2008) zijn gedaald met minstens 20 miljoen.

Elke Lidstaat moet jaarlijks een nationaal hervormingsprogramma inzenden, gericht op de realisatie van die doelstellingen.

Dit moest voor de eerste keer gebeuren in het voorjaar van 2011. Bij die gelegenheid heeft **het Belgische platform Europa 2020**, bestaande uit vakbonden, milieubeweging, Noord-Zuid-beweging en netwerken armoedebestrijding, gezamenlijk een aantal signalen uitgestuurd naar de Belgische beleidsverantwoordelijken op de diverse niveaus, via een gemeenschappelijke platformtekst onder de titel: "Europa moet ook sociaal en ecologisch".

Tot een concreet overleg hierover met de bevoegde overheden is het nooit gekomen. In 2011 gooide de federale regeringscrisis roet in het eten. In 2012 was de nieuwe federale regering nog in volle opstart. Dit jaar kan het anders en beter. Dat werd trouwens vorig jaar toegezegd vanuit de federale regering, met het engagement om dit jaar in een vroegtijdig stadium de diverse maatschappelijke stakeholders te betrekken.

In dat kader heeft het Belgische platform Europa 2020 zijn **oriëntaties van 2011 herijkt**, tegen de achtergrond van de maatschappelijke en beleidsontwikkelingen en op basis van een evaluatie van de hervormingsprogramma's 2011 en 2012.

We beogen hiermee de voorbereiding van het Belgische hervormingsprogramma te beïnvloeden, zowel wat betreft het federale niveau als wat betreft de bijdrage van Gewesten en Gemeenschappen. En dit aanvullend op de bijdragen die worden verwacht vanuit de federale adviesorganen (FRDO, NAR en CRB) en de bevoegde adviesorganen van Gewesten en Gemeenschappen.

Tegelijk vragen we daarbij dat de Belgische overheden **niet hun verplichtingen en verantwoordelijkheden ontlopen ten aanzien van de wijde wereld**, geconfronteerd met zware sociale en ecologische uitdagingen, met bovenop nog eens zware regionale conflicten. En waarbij de globalisering van het financieelwezen, het bedrijfsleven en de handel onvoldoende werd beantwoord met de versterking van de financiële en economische regulering, de globalisering van sociale en ecologische normen en conflictpreventie. We verwachten dat België zijn engagementen naar de wijde wereld, onder meer op het vlak van investering in ontwikkelingssamenwerking en conflictpreventie blijft nakomen.

We herhalen eerst en vooral onze vragen:

- dat de hervormingsprogramma's (nationaal en regionaal) zijn gebaseerd op een **evenwicht tussen en verstrengeling van economische, sociale en ecologische doelstellingen**: Europa 2020 is op zich al een wankel evenwichtsoefening. We willen niet dat dit verder onderuit wordt gehaald door – onder druk van de economic governance – de sociale en ecologische doelstellingen nog meer te verwaarlozen;;
- dat voorbereiding en uitvoering van die programma's gebeurt in **nauw overleg met het maatschappelijke middenveld**, in het bijzonder vakbonden, milieubeweging, Noord-Zuid-beweging en netwerken armoedebestrijding, met een regelmatige ruggenspraak over de voortgang, met inschakeling van de geëigende overleg- en adviesorganen, en met respect voor de autonomie van het sociale overleg. Dit alles uiteraard ook in geval van hernieuwing van de strategie;
- dat de hervormingsprogramma's **zich inschrijven in het VN-concept van duurzame ontwikkeling**. Een wereldwijde groene economie als basis voor duurzame ontwikkeling en armoedebestrijding was trouwens een van de twee thema's die het onderwerp uitmaken van de Rio + 20 VN-conferentie van juni 2012. Een rechtvaardige transitie van een economie gebaseerd op fossiele energie naar een lage koolstofeconomie, wereldwijd, moet dit mogelijk maken. Een voorwaarde hiervoor is dat ook Europa en België nieuwe vormen van financiering voorzien voor de eigen interne ommezwaai en voor de uitbouw van deze economie in ontwikkelingslanden.

Specifiek **inzake de Belgische doelstellingen, regionaal en federaal**, vragen we:

- dat ze **zowel geloofwaardig als ambitieus** zijn: ambitie is essentieel, maar ze moet zijn gestoeld op geloofwaardige hefboomen en een geloofwaardige beleidsuitvoering;

- dat de kerndoelstellingen per beleidsdomein, waar nodig, worden aangevuld met **subdoelstellingen**;
- dat voor elke kerndoelstelling of subdoelstelling **met Gewesten en Gemeenschappen afspraken** worden gemaakt over hoe die gezamenlijk moet worden bereikt;
- dat voor elke kern- en subdoelstelling een **onbetwistbaar meetinstrument** voorhanden is en zo niet op korte termijn wordt ontwikkeld;
- dat vanuit die doelstellingen voor 2020 ook **tussentijdse doelstellingen** worden bepaald, al is het maar om te vermijden dat de beleidsverantwoordelijken de verantwoordelijkheid doorschuiven naar de volgende legislatuur;
- dat jaarlijks een **voortgangsrapport** wordt gemaakt, voor bespreking met het maatschappelijke middenveld.

Elk van de kerndoelstellingen vergt een debat ten gronde, maar op hoofdlijnen willen we voor elk van de kerndoelstellingen de onderstaande elementen aangeven.

Dit alles is evenwel niet los te bekijken van het **begrotingsbeleid** vanuit de diverse overheden. In plaats van blindweg het hakmes te zetten in de overheidsuitgaven moet:

- met Europa het debat worden aangegaan over een versoepeling van het begrotingstraject;
- worden gezocht worden naar nieuwe inkomsten, via een rechtvaardiger fiscaliteit, die de inkomens uit vermogens en de vermogens zwaarder belast, naar draagkracht, met een versterkte inspanning van de grote vermogens.

1. Werkzaamheidsgraad

Ambitie mag en moet, stelden we reeds. Dat geldt zeker voor de werkgelegenheid. Een duurzaam werkgelegenheidsbeleid moet **eerst en vooral zijn gericht op de creatie van duurzame, waardige en kwaliteitsvolle banen, in het kader van een globale relancestrategie**. Dit is geheel anders dan de zware focus, onder druk van de huidige invulling van de economic governance, op de hervorming van de arbeidsmarkten waarbij de nadruk wordt gelegd op louter aanbodgerichte maatregelen (zoals hervorming van de werkloosheidszekering en flexibilisering van de arbeidsmarkten).

Meer werkgelegenheid is niet genoeg. Daarom ook vroegen we in 2011 subdoelstellingen gericht op:

- **betere banen**. We hebben – in het verlengde van de “Lakenindicatoren” en naar het voorbeeld van bestaande praktijken in binnen- en buitenland, een synthetische index nodig voor de meting van de kwaliteit van de jobs, op basis waarvan dan ambitieuze nationale doelstellingen kunnen worden vastgelegd;
- **een betere combinatie van beroeps- en privé-leven**, met onder meer benchmarks voor de uitbouw van kinderopvang en andere zorgvoorzieningen;
- **een betere verdeling van de arbeid**, met specifieke subdoelstellingen voor de doelgroepen die vandaag achtergesteld zijn op de arbeidsmarkt (jongeren, personen met een handicap, allochtonen, ouderen);

- een duidelijk engagement in het kader van de aanbeveling rond **actieve inclusie**, waarbij de aandacht gaat naar een combinatie van drie belangrijke pijlers: adequaat inkomen, toegang tot diensten en een inclusieve arbeidsmarkt.

Vooralsnog werd enkel de vraag inzake subdoelstellingen voor specifieke doelgroepen partieel beantwoord, met name voor:

- vrouwen (69,1% werkzaamheidsgraad tegen 2020);
- jongeren zonder job, onderwijs of opleiding, de zgn. NEET-doelgroep (vermindere tot 8.2% in 2020);
- voor ouderen (50% werkzaamheidsgraad in 2020);
- voor mensen met migratieachtergrond (minder dan 16.5% verschil in werkzaamheidsgraad tussen niet-EU-burgers en Belgen in 2020).

Een doelstelling voor personen met een handicap ontbreekt. –

Wat nog meer ontbreekt is een geloofwaardig beleid om de globale doelstelling inzake werkzaamheidsgraad (73.2% in 2020) en de bovenvermelde subdoelstellingen te halen.

In het bijzonder vragen we:

- een geloofwaardig beleid, gericht op de creatie van kwalitatieve jobs, in plaats van een eenzijdig aanbodgericht beleid. Volgens het nationale hervormingsprogramma 2012 zijn 568.000 extra-jobs nodig in vergelijking met 2010 om de 73.2% werkzaamheidsgraad te halen. Terwijl we vandaag opnieuw in een proces zitten van aftakeling van werkgelegenheid;
- een geloofwaardig beleid om oudere werknemers in staat te stellen oud te worden op het werk: de 50% werkzaamheidsgraad van ouderen zal nooit bereikt worden als niet ten gronde iets gebeurt aan de kwaliteit van de arbeid en de loopbanen;
- een versterking van de inspanningen naar jongeren, in het bijzonder in het kader van de nieuwe Europese aanbeveling over de jongerengarantie, niet enkel voor een recht op werkervaring of opleiding voor jongeren tijdens de beroepsinschakelingsstijd, maar ook als recht voor alle jongeren die vanaf 1 januari 2015 hun recht op een inschakelingsuitkering dreigen te verliezen (door de beperking in duur van de uitkeringen);
- een resolute strijd tegen discriminaties bij recrutering en selectie en in het personeelsbeleid, doorheen alle fasen van de loopbaan. En dit in het bijzonder naar mensen met migratieachtergrond. Ook Europa onderkent dit als een van de structurele zwakheden van onze arbeidsmarkt;
- een geloofwaardig beleid van gendermainstreaming in het NHP. Vrouwen zijn nog steeds sterk gediscrimineerd op de werkvloer, zowel qua toegang tot jobs als inzake loon. Ze worden ook op bijzondere wijze getroffen door de crisis en het crisisbeleid.

2. Innovatie

Vooraleer hier adequate keuzes te kunnen maken is eerst en vooral nood aan adequate meetinstrumenten.

Ter zake stelden we in 2011 vast:

- dat de klassieke indicator van investering in onderzoek en ontwikkeling een weliswaar belangrijke, maar nog **ruim onvolkomen graadmeter is voor innovatie**. Dit wordt ook Europees erkend, maar veel voortgang om tot een betere indicatorenset te komen, met meer outputindicatoren (zoals inzake valorisatie of kwaliteitsverbetering van producten) is er vooralsnog niet op Europees vlak. België moet daar dus op vooruitlopen door zelf werk te maken van een verbeterd scorebord, in overleg met Gewesten en Gemeenschappen en met het maatschappelijke middenveld en voortbouwend op het werk van de CRB i.s.m. de regionale overlegorganen;
- dat **in de huidige Europese meting de verhouding tussen overheids- en particuliere investeringen wordt scheefgetrokken**: voor een belangrijk deel van de particuliere investeringen in onderzoek en ontwikkeling zijn er vandaag fiscale tussenkomsten. Deze fiscale uitgaven worden vandaag evenwel niet meegeteld, waardoor er een onderschatting is van de overheidsinvesteringen en een overschatting van de privé-investeringen.
- dat heel wat technologische innovaties in bedrijven mislukken omdat de mens aan de machine en de eindgebruikers werden vergeten: daarom moet in de subdoelstellingen zeker de kwestie van de **innovatie van de arbeidsorganisaties en sociale innovatie** worden meegenomen;
- dat technologische innovaties slechts een onderdeel zijn en moeten zijn van **een bredere innovatie-aanpak** en dus ook niet los mogen worden bekeken van de bredere maatschappelijke, institutionele en juridische innovaties.

Vandaag stellen we vast dat België de fiscale uitgaven voor onderzoek en ontwikkeling, goed voor 0.18% van het BBP, in zijn nationale hervormingsprogramma (2012) effectief mee in rekening brengt. Daardoor is er ook een correcter beeld van de overheidsinspanningen voor onderzoek en ontwikkeling. Keerzijde is dat die correctie nog meer de vinger op de wonde legt van de achterblijvende investering vanuit het bedrijfsleven, spijs de almaar sterkere overheidsinvesteringen.

Dit dwingt tot een debat ten gronde over de doelmatigheid van het huidige steuninstrumentarium vanuit de nationale overheid en de regio's. Specifiek wat betreft de federale fiscale uitgaven ligt inmiddels een belangwekkende evaluatie voor van het Planbureau, op vraag van de federale regering (http://www.plan.be/admin/uploaded/201206181004570.WP_1208_N.pdf) in het kader van haar relancestrategie. Dit geeft een gemengd beeld wat betreft de doelmatigheid, maar waarschuwt ook voor het risico op misbruik. Dit document vergt een debat ten gronde. Net zoals ook het regionale steuninstrumentarium tegen het licht moet worden gehouden vanuit het oogpunt van doelmatigheid. Niet in het minst ook om telkens ook na te gaan welke bijdrage dit effectief levert aan de andere kerndoelstellingen van Europa 2020, met name werkgelegenheid, sociale inclusie en de doelstellingen inzake energie en klimaat. Een belangrijke vaststelling is dat de innovatiesteun zeer sterk

geconcentreerd zit in enkele multinationale ondernemingen en te weinig gaat naar KMO's met een veel sterker potentieel voor nieuwe werkgelegenheid.

3. Onderwijs

Een van de belangrijke manco's in het project Europa 2020, stelden we vast in 2011, is dat, anders dan in de Lissabonstrategie, **inzake het levenslange leren nog enkel doelstellingen inzake initieel onderwijs** naar voor worden geschoven en dus geen recht meer wordt gedaan aan het leren van volwassenen. Tegelijk vroegen we ook aandacht voor de bevordering voor een betere aansluiting van onderwijs en arbeidsmarkt, door de uitbouw van het alternerend leren.

We vroegen daarom:

- dat de twee doelstellingen inzake onderwijs worden aangevuld met drie concrete subdoelstellingen inzake het levenslang leren van volwassenen, in het verlengde van vroeger bepaalde benchmarks:
 - o in 2020 neemt per jaar **1 op 2 van de werknemers deel aan opleiding** (cf. Werkgelegenheidsconferentie 2003 en interprofessioneel akkoord 2007-2008);
 - o in 2020 is de **participatie van volwassenen aan levenslang leren verhoogd tot minstens 15 %** (cf. Europese strategie ET 2020);
 - o in 2020 zit **België bij de top 5 van de Europese Unie wat betreft de investering van ondernemingen in opleiding** (met 1.9 % van de loonmassa als tussentijdse doelstelling, cf. interprofessionele akkoorden van 1999-2000 en 2007-2008);
- dat dit wordt aangevuld met een **subdoelstelling inzake het aantal jongeren in formules van het alternerend leren en werken**: CRB en NAR zijn inmiddels gekomen tot een gemeenschappelijk advies over een vereenvoudigd, sociaalrechtelijk sokkelstatuut voor alle vormen van alternerend leren en werken (<http://www.cnt-nar.be/ADVIES/advies-1770.pdf>); dit moet de aanzet zijn voor een herdynamisering van het alternerend leren/werken.

4. Klimaat en energie

Voor een daadkrachtige klimaatbeleid, moet er dringend duidelijkheid komen over de **intra-Belgische verdeling** van de Europees opgelegde klimaatdoelstellingen. Tegelijk moet de doelstellingen voor 2020 evenwel worden ingekaderd in een **langetermijnstrategie naar 2050 gericht op de vermindering van de emissies met 80-95%**. De langetermijnuitdagingen vragen in elk geval meer ambitie dan wat vandaag aan doelstellingen voorligt. Ook voor milieu-uitdagingen die niet onmiddellijk vanuit de vraagstukken van klimaat en energie kunnen worden gevat.

Ter zake formuleerden we in 2011 vijf concrete signalen:

- **2050 moet de horizon zijn voor duurzame ontwikkeling**. De Europa 2020 strategie beoogt een structurele hervorming van de Europese economie.

Structurele hervormingen vereisen een lange termijnvisie. Hoewel de nationale hervormingsprogramma's ter implementatie van de Europa 2020 strategie in de eerste plaats tot doel hebben de EU-doelstellingen voor 2020 te bereiken, is het aangewezen om het 2050 perspectief te hanteren bij de implementatie van de Europa 2020 strategie. De doelstellingen voor 2020 worden hierbij gezien als een afgeleide van de doelstellingen voor 2050;

- **de CO₂-reductiedoelstelling moet worden opgetrokken.** Op basis van de gegevens in het vierde IPCC rapport moeten wereldwijde emissies van de ontwikkelde landen tegen 2050 met 80-95% verminderen ten opzichte van 1990 en met 25-40% verminderen tegen 2020. Nieuwe studies geven aan dat sinds de economische crisis de kostprijs van deze reducties gedaald is. Studies tonen ook aan dat de klimaatverandering harder en sneller gaat dan verwacht. Grotere reducties zullen waarschijnlijk noodzakelijk zijn om de gevolgen van de klimaatverandering, die het sterkst voelbaar zijn in de ontwikkelingslanden, maximaal te beperken. Daarom moet België, net zoals de andere ontwikkelde landen, zich voorbereiden op reducties die zich minstens aan het hoogste eind van de range zullen bevinden en die voor het overgrote deel intern gebeuren.
- **het aandeel hernieuwbare energie moet omhoog.** In België staat de kostprijs van het hernieuwbare energiebeleid zwaar in discussie. Dit neemt niet weg dat de bijdrage van hernieuwbare aan de duurzame economie absoluut noodzakelijk is. Daarom is het nodig dat het debat gekaderd wordt binnen een lange termijnperspectief dat bij voorkeur gericht is op 100% hernieuwbare energievoorziening tegen 2050. Bijzondere aandacht moet er gaan naar het gebruik van biomassa. Deze grondstof moet zo efficiënt mogelijk worden ingezet en er moeten dringend duurzaamheidscriteria voor worden opgesteld. Het is ontoelaatbaar dat de groeiende vraag naar biobrandstoffen in de Europese Unie de voedselzekerheid en de ontwikkeling in de ontwikkelingslanden verder zou ondermijnen.
- **20% energiebesparing tegen 2020.** Het ontbreken van een bindende energiebesparingsdoelstelling vertaalt zich in het uitblijven van resultaten. De EU zit niet op schema wat betreft haar doelstelling om tegen 2020 20% energie-efficiënter te zijn. Een belangrijke stap in de richting van meer energie-efficiëntie bestaat erin het juridisch kader ter zake te versterken, net zoals dit met betrekking tot hernieuwbare energie is gebeurd door middel van de richtlijn hernieuwbare energie waarvan een sterke sturing blijkt uit te gaan op het beleid van de lidstaten. Een ambitieuze energiebesparingsdoelstelling, gekaderd in een Europese strategie, zal een belangrijke stimulans zijn om de actie inzake energie-efficiëntie op te voeren.
- **zuiniger omgaan met natuurlijke hulpbronnen.** Het kerninitiatief van de EU inzake efficiënt gebruik van hulpbronnen wordt te beperkt ingevuld. Er moeten structurele hervormingen doorgevoerd worden met uitdrukkelijk aandacht voor het beheer van en het zuinig omgaan met natuurlijke hulpbronnen zoals water en biodiversiteit. Dit zijn twee hulpbronnen die in België sterk onder druk staan.

We stellen vandaag vast dat de resultaten die België tot nu toe heeft geboekt op de Europese klimaat- en energiedoelstellingen ondermaats zijn. In de huidige omstandigheden haalt België de doelstelling van -15% broeikasgassen niet in de sectoren buiten het Europese emissiehandelssysteem (transport, landbouw, gebouwen,

industrie). Door het uitblijven van effectieve klimaatmaatregelen kampt de Belgische bevolking ook met toenemende gezondheidsproblemen, te wijten aan slechte luchtkwaliteit. Dit brengt een stijgende maatschappelijke kost met zich mee. Bovendien komt het aandeel hernieuwbare energie te traag op gang door een slecht werkende markt, gebrek aan duidelijke beleidskeuzes en een onvoldoende doelmatig ondersteuningsbeleid. Ten slotte blijft België een zeer energieverblindende regio zowel qua huishoudens, gebouwen, transport als industrie.

Vanuit deze vaststelling formuleren we vandaag zes bijkomende prioriteiten.

1. De fiscaliteit moet vergroenen.

Alle aanbevelingen van Europa, de OESO en het IMF ten spijt is tijdens deze legislatuur opnieuw weinig te zien op dit vlak. De herziening van het fiscale systeem voor bedrijfswagens in 2012 was enkel een boekhoudkundige ingreep. Privaat gebruik van dienstvoertuigen bleef even voordelig. De hoeveelheid afgelegde kilometer en de hoeveelheid uitstoot zijn amper gewijzigd. Met een uitstel van de slimme kilometerheffing voor vrachtwagens tot 2016 komt ook deze vergroeningsmaatregel vermoedelijk te laat voor de 2020 doelstellingen.

De eerste stappen om een vergroening van de fiscaliteit op gang te trekken zijn: een overlegstructuur opzetten met de gewesten, een stappenplan opmaken en hierover in het volgende nationaal hervormingsprogramma rapporteren en een oplijsting maken van de milieuschadelijke subsidies. We stellen vast dat de federale regering in november 2012 besliste in het Parlement vanaf april 2012 een diepgaande reflectie te organiseren over hoe de fiscale regelgeving moet evolueren om ze “zo veel als mogelijk in te schakelen in een strategie van groei, jobcreatie en duurzaamheid”. We vragen dat dit debat ook uitdrukkelijk in het teken komt te staan van een sociaal rechtvaardige vergroening van de fiscaliteit, volgens het concept van “just transition”. Het is ook, samen met de verschuiving van lasten op arbeid naar lasten op kapitaal, ook een van de hefboomen om in het kader van het werkgelegenheidsbeleid de lasten op arbeid te verminderen, zonder daarbij de stabiele lange termijn financiering van de sociale zekerheid uit het oog te verliezen.

2. Energiebesparing als springplank naar duurzame groei.

De sector van energiebesparing moet in België de nodige stimuli krijgen om de speerpunt van de groene economie te worden. Hoge ambities rond energiebesparing zorgen voor een belangrijke hefboom voor groene jobs en versterking van de concurrentiekracht van onze bedrijven. Bovendien levert het aanzienlijke milieuwinsten op. In ons energie-intensief land ligt er een enorm potentieel te wachten, zowel in de sector van gebouwen, industrie, transport en huishoudens.

3. Kernuitstap bevestigen en duurzaam energiebeleid uitzetten.

De regering moet de beslissing en de kalender voor de kernuitstap van juli 2012 verankeren in het NHP. Inzichten uit studies zoals de Greenpeace Energy @evolution, het WWF Energy Report 2050 en de recente Belgische haalbaarheidsstudie rond 100% hernieuwbare energie in 2050 kunnen helpen om een toekomstgericht en duurzaam energiebeleid in de steigers te zetten, in overeenstemming met de principes van rechtvaardige transitie. We verwachten de eerste sporen van een langetermijnvisie op het Belgisch energiebeleid in het NHP 2013.

4. Klimaatambitie omzetten in politieke daden

Gewesten en de federale overheid staan op één lijn rond een Europese opstap naar min 30% broeikasgassen tegen 2020. De volgende prioriteit is de verdeling van de klimaatinspanningen tussen Gewesten en federale overheid. De reductiedoelstelling moet volledig worden verwezenlijkt in de eigen regio. Het geld van de veiling van

emissierechten, circa 160 miljoen euro in 2013, moet worden gebruikt voor nieuw klimaatbeleid en klimaatfinanciering.

5. Leg de link met langetermijndoelstellingen

De maatregelen in het NHP moeten ook kijken naar de doelstellingen voor 2050. De inspanningen voor 2020 moeten ons meteen ook op een pad zetten naar een koolstofarme economie met -80 tot -95% reductie tegen 2050.

6. Zorg voor beleidscoherentie

Het nationale hervormingsprogramma 2013 moet vertrekken van een overkoepelende visie en aanpak van de federale en regionale entiteiten. Tot nu toe was het een inventarisatieoefening. Dit gebrek aan een coherentie stelde zich bijvoorbeeld bij de onafgestemde overheveling van de bevoegdheid over subsidies/af trek voor energie-efficiënte maatregelen naar de Gewesten. Dit gebrek aan coherentie stelt zich ook wanneer op een bestuursniveau beslissingen worden genomen die een ernstige impact hebben op de globale Belgische klimaat- en energiedoelstellingen, bijvoorbeeld bij de vergunning van een groot shoppingcenter met veel bijkomend verkeer of bij de verbreding van de Brusselse ring.

5. Armoede en uitsluiting

Europa 2020 breidde de algemeen aanvaarde indicator rond armoede en sociale uitsluiting, zijnde 60% van het nationaal mediaaninkomen (de zogenaamde Europese armoedegrens), uit met twee extra indicatoren: materiële deprivatie en geen of beperkt arbeidsinkomen in het gezin. Het spreekt op die basis niet enkel meer over personen met risico op armoede, maar ruimer over personen met risico op armoede of uitsluiting. Voor België was in 2011 sprake van 2.194.000 personen met risico op armoede of uitsluiting. In 2011 stelden we voor **het ambitieniveau in elk geval voldoende hoog te stellen: 380.000 minder als strikt minimum**. We verheugen ons dat die vraag werd aanhoord en als doelstelling werd bepaald het aantal personen met risico op armoede of uitsluiting terug te dringen tot 1.814.000 in 2018. Uit de Eurostat-cijfers blijkt evenwel dat dit aantal tussen 2008 en 2010 is gestegen tot 2.235.000 (een stijging met 41.000), wat dus betekent dat het reductieobjectief is verlegd van min 380.000 naar min 421.000, terwijl nog amper 5 jaar resten.

In 2011 stelden we voor het overige het volgende:

- dat **elk Gewest** zich ook minstens verbindt tot een daarmee evenredige daling;
- dat dit wordt aangevuld met een **specifieke subdoelstellingen inzake inkomensarmoede**: tegen 2020 moet het aantal personen beneden de Europese armoedegrens (60 % van het mediaaninkomen) zijn gedaald met minstens 25 % (cf. initiële doelstelling van het Europese ontwerpprogramma);
- dat tegelijk ook, vertrekkend van het Belgische wetenschappelijke materiaal rond de referentiebudgetten, werk wordt gemaakt van een **adequater norm voor inkomensarmoede**, vertrekkend van een rechtenbenadering;
- dat tegelijk ook subdoelstellingen worden vastgelegd inzake:

- **werkende armen: 0% in 2020;**
 - **energiearmoede**, gekoppeld aan de doelstellingen inzake klimaat en energie (zie hoger): het bovenvermelde beleid inzake energiebesparing moet ook de mensen in armoede bereiken.
- dat de armoededoelstelling, zoals ook werd voorgesteld door de Federale Raad voor Duurzame Ontwikkeling (werkgevers inbegrepen) wordt aangevuld met een **doelstelling inzake sociale ongelijkheid**, op basis van de Gini-coëfficiënt. Deze gegevens zijn voorhanden, laten we ze optimaal gebruiken als instrument, niet in het minst ook omdat ze internationale vergelijkingen toelaten;

Tegelijk stelden we samen dat doelstellingen niet volstaan . Daarachter moet een batterij aan instrumenten staan, op verschillende levensdomeinen, via het Nationaal Actieplan sociale inclusie en het Federaal plan armoedebestrijding. Tegelijk moet de Belgische regering er bij de Europese commissie op aandringen om een nationaal proces in elke Lidstaat mee op te nemen in de structuur van het Europees Platform tegen armoede en sociale uitsluiting, met actieve betrokkenheid van het maatschappelijke middenveld, in het bijzonder ook van de netwerken armoedebestrijding.

We stelden toen ook dat armoede en sociale uitsluiting niet duurzaam kan worden bestreden, wanneer men het niet plaatst binnen het grotere vraagstuk van de ongelijkheid. En dat er nood is aan **sterke en versterkte herverdelingsmechanismen om ongelijkheid, armoede en sociale uitsluiting te bestrijden**. Dit blijft ontbreken in het nationaal hervormingsprogramma.

Dit raakt aan een ruimere uitdaging: **het risico dat de stelsels van sociale bescherming** – die doorheen de financiële crisis nochtans afdoende hun nut en effectiviteit als automatische stabilisator hebben bewezen – **worden herleid tot louter hun functie van armoedebestrijding**. Dit onder druk van de budgettaire sanering en de economic governance. De onduidelijke toekomst van de open methode van coördinatie (OMC) dreigt dit alleen maar te versterken.

Vandaag stellen we vast **dat het beleid inzake armoedebestrijding elke geloofwaardigheid mist**. De diverse maatregelen tot sanering van de openbare financiën, in het bijzonder in het kader van de werkloosheidsverzekering, organiseren de armoede en uitsluiting. Met name de verlenging van de beroepsinschakelingstijd van 9 tot 12 maand, de beperking in duur (max. 3 jaar) van de inschakelingsuitkeringen en de degressiviteit van de werkloosheidsuitkeringen, storten heel wat werklozen in de armoede. Dit, samen met de desastreuze gevolgen van de economische en financiële crisis, dreigt het aantal personen met risico op armoede enkel maar te doen toenemen. We verwachten daarom een radicale ombuiging van het beleid, gericht op bestrijding i.p.v. organisatie van de armoede. En dit in overleg met alle stakeholders, vertegenwoordigd via het Belgisch Platform armoedebestrijding. Met ook een gelijkaardige dialoog op het vlak van Gewesten en Gemeenschappen.

Essentieel in dit kader zijn onder meer ook:

- een armoede- en ongelijkheidstoets bij elke beleidsmaatregel: welke impact heeft deze op de armoede, uitsluiting en maatschappelijke herverdeling;
- het optrekken van alle minima in de sociale zekerheid en sociale bijstand tot de Europese armoededrempel;

- het integrale behoud van de welvaartsvastheid van de vervangingsinkomens en bijstandsuitkeringen;
- betaalbare collectieve voorzieningen, inz. zorgvoorzieningen en gezondheidszorgen, en toegang tot huisvesting
- de automatische toekenning van rechten;
- maatregelen, in overleg met de sociale partners, om de armoede onder werkenden terug te dringen, in het bijzonder ook door een halt aan de precarisering van de contracten;
- het creëren van aangepaste begeleidings- en opleidingstrajecten en jobgaranties voor personen die ver verwijderd zijn van de arbeidsmarkt;
- een globaal debat over een rechtvaardige fiscaliteit, gericht op een sterkere herverdeling van inkomens en vermogens;
- een bescherming en versterking van publieke diensten en diensten van algemeen belang.

Tot slot vragen we dat de Belgische overheden Europees het voortouw blijven nemen **voor een totaal ander antwoord op de financieel-economische crisis en voor een ander ontwikkelingsmodel**, een dat in het bijzonder:

- fundamenteel ingrijpt op de oorzaken van de financieel-economische crisis, door een versterkte regulering van en toezicht op de financiële sectoren;
- door zijn harde saneringsagenda, met bovenop een zware nadruk op besparingen aan de uitgavenkant, ten koste van zowel toekomstgerichte investeringen als sociale bescherming, de werkgelegenheid aantast, de ongelijkheid en armoede verhoogt en de noodzakelijke transitie van de economie en de samenleving tegengewerkt;
- ruim onvoldoende bijdraagt tot de totstandkoming van een rechtvaardige fiscaliteit, in het bijzonder van inkomens uit vermogen en op vermogens;
- nog onvoldoende internationaal opkomt voor en investeert in de sociale en ecologische dimensie van de globalisering.